

RASTATT

Zámek Rastatt nechal vystavět „Türkenlouis“, bádenský markrabě Ludvík Vilém

Rastattské muzeum existuje od roku 1934 a v poválečném období až do sjednocení Německa mělo mnohem větší ambice: bylo budováno jako muzeum bundeswehru. Jenže roku 1996 ministerstvo obrany dalo přednost známému vojenskému muzeu v Drážďanech, kde jsou lepší podmínky pro umístění expozic těžké techniky než na rastattském barokním zámku - nemluvě o tom, že v Drážďanech asi předtím měli bohatší sbírky.

Předpokládalo se, že muzeum v Rastattu zanikne. Posléze však spolková země Bádensko-Württembersko, město Rastatt a Podpůrný spolek vytvořily společnost s ručením omezeným, která si vytkla za cíl udržení a další provozování vojensko-historického muzea. To bylo několik let zavřené. Bundeswehr odvezl některé exponáty, byla provedena reinventarizace sbírek, renovace výstavních prostorů a nová instalace prakticky všech expozic.

Nynější muzeum se nominálně věnuje všeobecným dějinám vojenství od počátků do roku 1918, ale ve skutečnosti se převážně soustřeďuje na dvě témata. V části věnované období 1500 - 1812 najdeme mnoho dobových zbraní, avšak oddílů dominují turecké války a zejména již zmíněná bitva, k níž došlo 19. srpna 1691 u Slankamenu (Slaného Kamene) severně od Bělehradu, poblíž soutoku

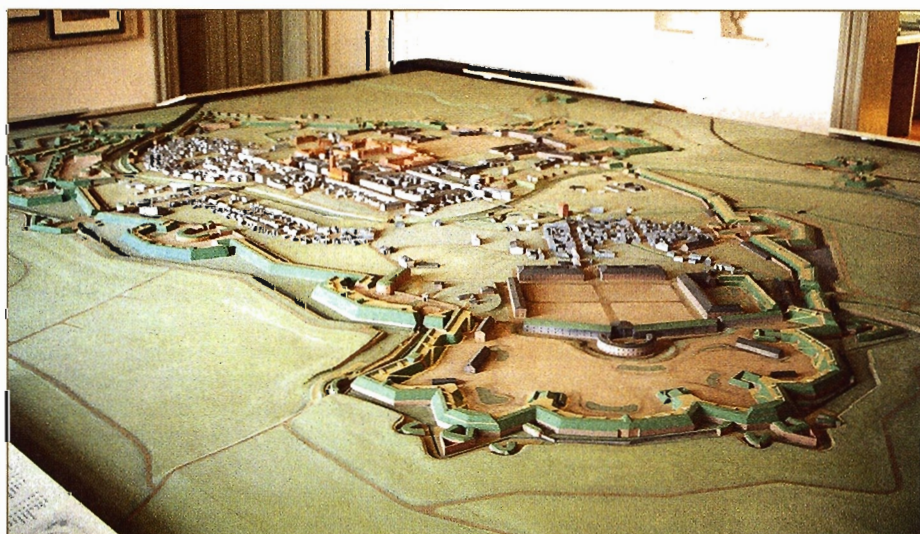
Dunaje a Tisy. Specializace muzea na tuto problematiku nepřekvapuje, když si uvědomíme, že zámek Rastatt si nechal vystavět jako svou reprezentační rezidenci bádenský markrabě Ludvík Vilém (1655 - 1707), přezdívaný Türkenlouis.

Tento generálporučík a říšský generál-polní maršál byl velitelem císařské polní armády vypravené proti Turkům po druhém obležení Vídně. Velkovezír Fazil Mustafa Köprülü měl v poli 90 000 vojáků, 70 000 koní, 5000 velbloudů, tisíce oslů, 18 000 knechtů k zásobování a dopravě, pomocné jednotky, otroky, dělostřelectvo nebo

Vojensko-historické muzeum na zámku v německém městě Rastattu poblíž francouzských hranic prý spravuje téměř osmdesátitisícový fond exponátů. Možná je to pravda, zvlášť když se jednotlivě započítá každý z 15 000 cínových vojáků, z nichž 6000 tvoří vystavené dioráma bitvy u Slankamenu na Dunaji. Muzeum patří mezi středně velká až větší evropská zařízení tohoto druhu, jeho expozice ale působí poněkud chudě a monotematicky.

například 25 000 stanů; do bitvy se ale přímo zapojilo asi 50 000 vojáků. Také císařské expediční vojsko sestávalo z 50 000 až 85 000 mužů, avšak bitvy se jich zúčastnilo jen 33 000, za podpory 12 válečných lodí dunajské flotily s 253 děly. Obratnou taktikou Viléma Ludvíka Bádenského císařští dosáhli rozhodného vítězství, které mělo obrovský význam v této epoše tureckých válek: Habsburská monarchie se vymanila z těsného obklíčení v Maďarsku, Srbsku a Sedmihradsku.

Turci přišli v bitvě o 25 000 až 30 000 mužů včetně velkovezíra, vojsko

Jeden z vystavených modelů rastattského opevnění

Ze zadu nabíjená polní děla C-64/67 s klínovým závěrem a dražkovanou hlavní ráže 7,85 cm prý byla základem německého úspěchu ve válce s Francií (1870 - 1871). Váha děla 751 kg, $v = 341 \text{ ms}^{-1}$, největší dostřel granátu 3450 m, účinný dostřel 1600 - 1800 m.

Ludvíka Viléma jich sice ztratilo 5000, avšak ukořistilo „154 kanonů, 10 000 stanů, 5000 koní, tisíce velbloudů, mul a buvolů a tureckou válečnou pokladnu, 54 beden měděných mincí“.

Jeden z oddílů muzea obsahuje mnoho zajímavých exponátů, ukořistěných právě v bitvě u Slankamenu.

Zámek vybudovaný v Rastattu Türkenlouise byl později dějištěm několika významných dějinných událostí. Například roku 1714 zde princ Evžen Savojský a francouzský maršál Villars uzavřeli mír, jímž se ukončila válka o dědictví španělské, nebo roku 1849 bylo na zámku odsouzeno a popraveno 19 povstaleckých vůdců, čímž se uzavřely předcházející revoluční události v Německu.

Už předtím, roku 1815 Vídeňský kongres přikl Nемеckému spolku dvacet milionů zlatých z francouzských reparací s konkrétním určením na výstavbu čtvrté spolkové pevnosti, vedle Lucemburku, Landau a Mainzu. Teprve roku 1841 však spolek rozhodl, že na tuto novou pohraniční a obrannou pevnost bude přebudováno právě město Rastatt, které se zároveň stane posádkovým městem 8. armádního sboru. Rastatt se tak stal asi nejmladší evropskou pevností svého typu, srovnatelnou například s mnohem starším Terezínem. Roku 1842 se vykupovaly pozemky a byla zřízena 14,5 km dlouhá koňská dráha ke kamenolomu Eichelberg, ale teprve roku 1844 byl položen základní kámen rozsáhlé pevnosti.

Už roku 1848 armáda převzala do užívání první část pevnosti a umístila sem pětitisícovou posádku. Další výstavba probíhala v letech 1854 - 1865

a posádka se často měnila. Například roku 1863 bylo v pevnosti 6500 vojáků, z toho 2000 bádenských, 2000 pruských a 2500 rakouských; Prusové a Rakušané ovšem roku 1866 odešli v souvislosti se vzájemnou válkou. V důsledku vítězné války s Francií se roku 1871 posunuly hranice dále na západ a Rastatt ztratil svůj význam pohraniční pevnosti. Roku 1890 se proto začala bourat jeho opevnění. Likvidační práce se sice protáhly daleko do 20. století, avšak až do dneška se z opevnění nezachovalo prakticky nic. Můžeme se s ním seznámit jen na modelech a výkresech v muzeu.

Druhá část rastattského vojenského muzea se ale orientuje hlavně na

vznik německé říše, výstavbu jejich ozbrojených sil a konečně na období první světové války - to z německého pohledu. V expozicích převažují uniformy, výstroj a další dobové předměty, stejně jako fotografie a listinné materiály, zatímco zbraní není tak mnoho a jsou rovněž převážně německé. Expozice chladných a ručních palných zbraní německých vojsk ze zmíněných dob je téměř vyčerpávající, avšak kulomet je vystaven snad jenom jeden a o nic lepší to není, pokud se jedná o děla a minomety. Více zbraní se prý nachází ve veřejnosti nepřístupných depozitářích.

Z následujících období už jsou vystaveny jen jednotlivé exponáty, jako je například polní blůza vzor 1937, která patřila maršálu von Runstedtovi. Velmi zajímavá je rozsáhlá, možná kompletní kolekce hodnostních označení německých ozbrojených sil - především epolet a nárameníků - od napoleonských válek až do současnosti.

Bundeswehr ovšem z Rastattu ani zdaleka neodvezl všechny svůj majetek. V knihovně zůstalo na 50 000 svazků ze 17. až 19. století, týkajících se vojenské historie. Jsou zde rovněž dokumenty o dějinách všech pluků, které tvořili kontingent reichswehru v letech 1872 - 1918. Významná je rovněž sbírka služebních předpisů z tohoto období.

Jak už bylo řečeno, muzeum přináší více informací jen v několika speciálních oborech. Kdo však má zájem právě o tuto problematiku, měl by se do Rastattu příležitostně podívat. ■

Část pasivní expozice německých hodnostních označení